

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

V prepiru torej naj išče naš narod svojo srečo, svoj obstanek!

III.

Židovstvo je v svoji prefriganosti takoj spoznalo, od katere strani preti njega izsesevalni politiki največja nevarnost, zato je obrnilo vso svojo pozornost baš na to stran, da se zavaruje. Ker so proizvajajoči stanovi oni, pri katerih ima duhovščina največji upliv, radi tega je spoznalo za nujno, da te stanove organizuje in jih rebelira baš proti duhovščini. Za to organizacijo je bilo samo še potrebno najti primerne naslova in ta se je našel pod firmo »socijalne demokracije«, »zaščiteljice delavskih in proletarskih mas«. A na čelo te organizacije je židovstvo postavilo same žide n. pr. Adler, Ellenbogen, Kohn, Bernstein (katerega z navdušenjem citira »Sočin« člankar), Goldstein itd. itd., za podnačelnike pa si je izbralo židovstvo polno neobrezanih neznačajnežev in jih vzdržuje za dober denar, jednako ničvredne ženske. In to zdaj piše po listih, hujška, zmerja in laže po shodih proti duhovščini brez konca in kraja!

Židovstvo izpodkopaje stanovitno ugled cerkve in duhovščine. Žid Lemi, paša prostozidarjev je izdal l. 1886. parolo: »Duhovščino treba prikazati ljudstvu kot goljufivo, slepilno, katere učil ljudstvo reči, katerih sama ne veruje in jo slikati kot parazita, ki se živi ob nevednosti ljudstva. Le na ta način odtegemo narode duhovnom in jih pridobimo za svoje namene«. — Kako se židovsko socijalistični listi držijo te parole, o tem nam kaj vrlo priča baš goriska »Soča«.

»Krščanstvo, tega tisočletnega sovražnika židovstva treba pobiti, — potem se le pride vse bogastvo te zemlje v židovske roke«, tako je pisal francoski žid Cremieux, ustanovitelj svetovne židovske družbe l. 1860.

Vsi socijalistični listi so ali v neposredni posesti židov, ali pa so subvencionirani od židovskega kapitala. Radi tega tudi vsi socijalistični listi pišejo proti duhovščini po danem židovskem navodilu.

Židovstvo vodi socijalistično časopisje in narekuje socijalnim demokratom

kako pisati brošure, ki jih razsiplejo med ljudstvo. V teh listih in brošurah begajo ljudstvo s socijalističnimi nauki, katerih sad je, da postaja ljudstvo surovo in služi kot brutalno orodje v židovske svrhe. Vsi taki spisi tekmujejo v surovih in pobalinskih izrazih, katerih ost je v poglavitem obrnjena proti duhovščini. V tem pogledu nam zopet jasno priča pisava »Soče« in »Primorca«, v čigar službi stojita ta dva lista. Neumevno bi bilo, kako bi moglo ljudstvo, zlasti delavski stan po nekod tako posuroveti in gojiti tako vroče sovraštvo proti duhovščini, ako bi ne tičal za vso to gonjo — žid. Zato so že danes mnogi socijalni demokrati sami mnenja, da postajajo rudečkarji od dne do dne neumnej in surovejši ter da znajo samo še — zmerjati.

Samo ob sebi umevno je, da se duhovščina ni mogla uspešno upirati židovstvu in socijalni demokraciji, kajti povprečno je ljudstvo bolj pristopno sleparstvu židovstva in navidezno »rešilnim« naukom soc. demokracije nego pa resnim in poštenim opominom duhovščine. Socijalistični kričar, čegar besede nimajo ni glave ni repa in s katerimi sploh ne namerava družega, nego ljudstvu zmešati pojme in je nahujskati zoper svoje razumne in dobro mu hoteče voditelje, duhovne, bode vsikdar več dosegl pri površni pameti ljudi, nego pa duhovnik, ki se takih sredstev sramuje. Za zlate gradove socijalističnih švadronerjev in lažnjivih židovskih plačancev je ljudstvo nemalokrat bolj navdušeno, nego pa za trezni pouk duhovščine in drugih dobrotnikov naroda o stvarih, ki so v pravo korist ljudstvu. Ravno zaradi tega pa je potrebno, da nastopi proti židovsko socijalistični zmedarji sila, ki bode z uspehom branila ljudstvo pred pogubljenimi nauki socijalne demokracije.

Kako pogubljiva za ljudstvo je ona socijalna demokracija, katero poveljuje »Soča« in jo ima za »pravi blagoslov« za nas Slovence, sledi najbolje iz besed in dejanj židovskih socijalnih demokratov.

Židovska socijalna demokracija se bori navidezno za socijalne reforme, resnično pa dela za obubožanje proizvajajočih stanov t. j. kmeta in malega obrtnika, a za neomejeno gospodstvo velikega kapitala. Socijalno demokratski

voditelji govore javno na shodih, da njihova dolžnost ni potegovati se za obrtnika in kmeta; še le, ako ta dva obubožata, izsesana po velikem kapitalu, potem se še le »potegovati za njegove pravice«.

Ali ni to naravnost norčevanje s trpečim stanom? Židovski socijalist dr. Adler je l. 1896. javno izrekel te le besede: »Mi ne maramo malega obrtnika!« Tako je govoril jeden prvih voditeljev socijalnih demokratov in »Soča« smatra isto »za blagoslov Slovencev?« Tu je torej očitvidno, da je bil dr. Tumov predlog v deželnem zboru za podporo 40.000 K mali obrti pravi in pravcati pesek v oči in merjen le na to, da bi s tem predlogom napeljeval vodo na mlin pri bodočih deželnozbornih volitvah, da bi šli obrtniki zanj in njegove somišljenike čez drn in strn!

Kaki prijatelji delavskih stanov so židovski socijalni demokrati, kaže pač žalostna resnica, da na tisoče sicer »samostojnih« obrtnikov v potu svojega obraza dela za židovske krvosese proti sramotno nizkemu plačilu. Ali kaj še le delavci in delavke v židovskih tovarnah! Ali je »Sočin« člankar kedaj pogledal v take tovarne »izpod kapa domače hiše«? Ali je videl ondi upale obraze in shirana trupla teh žrtv, katerim je izsesal kri in mozeg židovski moloh?

Kaki prijatelji delavcev so soc. demokrati vseh barv, naj navedemo v dokaz le jeden slučaj. Prosluli žid in voditelj socijalnih demokratov Singer v Berlinu, si je v trdki za izdelovanje ženskih plaščev Rosenthal & Singer nabral milijonov po izkoriščanju ubogih delavk. Ko pa se je nekega dne nadzornik delavk pritožil, da ne more istih primerno plačevati od tega, kar mu trdka v ta namen določi, odgovoril je isti Singer: »Ako ne morejo dekleta od našega zaslužka živeti, pa naj se gredo — prodajati! Glavna stvar za nas je, da nas plašči malo stanejo«. Te besede je izrekel isti žid Singer, ki govori po socijalnodemokratskih shodih o »socijalni bedi«, o »pravicaх proletarcev«, ki se páse ob žuljavih rokah ubogih delavk in ki vleče mastne dijete kot socijalistični poslanec! Ta hijena v človeški podobi je zahteval,

naj si njegove delavke zaslužijo s sramoto, s prodajanjem svojega života ono, kar jim je plačal za zasluženno delo premalo, da bi mogle pošteno živeti in ta človek si drzne govoriti o socijalni bedi in igrati sleparsko ulogo zaščitnika proletarcev! Ali tako je, taka je židovska socijalna demokracija in po te vrste naukih delujejo vsi socijalni demokrati, torej tudi »Sočin« kolo vodje. Ali naše ljudstvo razume zdaj, kake vrste ljudje se mu usiljujejo za voditelje?!

Umevno je, da mora židovska socijalna demokracija hujskati zoper duhovščino, ki je nasprotna ne napredku, kakor zlobno trdi »Soča«, marveč židovskim krvosesom. Ves peneči srd židov in njihovih posrednih in neposrednih sotrudnikov je obrnjen proti duhovščini, katerej hoče iztrgati upliv na voditeljstvo naroda in jej onemogočiti vzvišeno nalogo moralne vzgoje. V ta namen se stalno poslužujejo v svojih glasilih in govorih na shodih praznih fraz. Sebe nazivljejo »prijatelje omike in napredka, človekoljube, zastopnike ljudske volje« (»Soča«) itd. itd., a duhovniki so jim »fanatiki, hujskači, zelotje; somišljeniki duhovnov pa farški hlapci, mežnarji« itd. itd. Njihova glasila izpodkopavajo nramnost z umazano pisarjino in tako zatirajo na debelo v ljudstvu čut morale in sramežljivosti in je degradirajo doli do živine, zlasti pa mladino.

Socijalistični učitelji hočejo brez duhovščine rešiti šolsko vprašanje, vreči iz šole molitev in sv. Razpelo in ti učitelji so zvesti slušatelji židovskih naukov. Za te vrste učitelje ima šolsko vprašanje le toliko interesa, v kolikor jim daje povoda tirjati povišanje plač. V ta namen so se zjediniili z židovsko socijalno demokracijo, pridno čitajo te vrste knjige in časopise ter srčejo v sé duhá izvirajočega iz židovske špekulativnosti in tisočletnega sovraštva do krščanskega imena.

Ali je potem mogoče, da bi tej struji pripadajoče slovensko učiteljstvo pomenilo dobro za naš narodni naraščaj? Vsakdo si mora odgovoriti, da ne!

V predstojećem smo torej dovolj razločno narisali pomen socijalne demokracije, stoječe v službi židovstva, da

LISTEK.

Zgodovina tolminske šole.

(Dalje.)

Volarič je bil nadarjen skladatelj. Daniel Fajgelj, ki je ž njim mnogo in rad občeval, mi ga je takó opisal: »Volarič je začel že s 16. letom skladati. Napisal je v Kopru kot op. 1. troglasno latinsko mašo, katera ni popolnoma liturgična, a se vendar še tū pa tam prepeva. Kdor vé, koliko znanja v harmoniji, kontrapunktu, oblikoslovji, modulaciji, sintaksi itd. je skladatelju potrebno, se mora le čuditi, kakó je mogel Volarič brez teoretične podlage že v mladosti takó dobro skladati. Učil se je, kakor mi je sam priznal, iz dobrih kompozicij. To, česar mu je še nedostajalo, padalo mu je — kot rojenemu skladatelju — pa iz nebes. Drugače si te čudne prikazni ne morem tolmačiti. Pošiljal mi je svoje kompozicije v popravo in priznati moram, da sem imel gledé harmonije kaj malo popravljati. Dajal sem mu pa svete in navodila gledé drugega. Med njegovo zapuščino utegne biti še mnogo mojih pisem.

Dasi je bil Volarič vže tedaj v glasbi nenavadno izobražen, vendar v modulaciji je bil še omahljiv. Posebno sem mu povdarjal, naj glasbene sile le proti koncu skladbe uporablja, naj svoje misli logično raz-

vija, pa naj uporablja še tū in tam polifonijo, brez katere postane vsaka daljša skladba monotonna. Volarič je bil moj najboljši učenec. O njem smem reči to, kar je trdil slavni Bach o svojem učencu Krebsu: »Der einzige Krebs in meinem Bache«. Napredoval je takó vidoma, da se je le čuditi. Ta napredek se očitno kaže na njegovih tiskanih zvezkih. Zadnji v Lipsiji tiskani zvezek ima takó izvrstne napeve, da se smemo ž njimi ponašati. Volarič je národno struno takó dobro zadel, kakor malokdo. Skladal je počasi in premišljeno. Delal je po zgledu Bergerja, učitelja slavnega Mendelssohna. Berger se je tekst, katerega je mislil uglasbiti, na pamet naučil, potem pa toliko časa recitiral, da mu je melodija sama od sebe prišla.

V čem pa obstojé prav za prav vrline Volaričevih napevov, in zakaj jih pevci tako radi prepevajo? Volarič ni skladal à la Rihar, kateremu je melodija prvega glasa vse, drugi glasovi pa le »Schleppträger einer bevorzugten Melodie«, ampak on je dal vsacemu glasu važnost, pisal torej simfonično, kakor pišejo vsi dobri skladatelji. Posebno je gledal na to, da pevci vsak interval lahko zadenejo in se ne utrudijo. A tudi v kontrapunktiki se je dobro obnesel. Njegov napev: »Divja rožica«, še v rokopisu, za dva glasa in klavir, je v tem obziru takó dobro pogojen, da bi delal celó

Mozart-u čast. Instrumentacija v Klodičevi »Materin blagoslov« je prav dobra in upati je bilo, da dobimo od njega lepo opero, katero je nameraval že spisati, ko bi bil imel pripraven tekst za ujo.

Zgledoval se je po Mendelssohn-u in Mozart-u. Od prvega ima vrlino glasbenih oblik, od drugega pa milino melodij in gladek tok glasbenih idej —, ne da bi bil plagiator. Škoda, velika škoda, da ga je smrt takó zgodaj pobrala. Slava njegovemu spominu!

Za njim je nastopila

9. Cecilija Matteuz, rojena l. 1863. v Gorici. Šolala se je pri Uršulinkah in na izobraževališči za učiteljice v Gorici. Preizkušnjo zrelosti je prebila 31. julija 1884 in bila usposobljena za ljudske šole s slovenskim in z nemškim učnim jezikom. In ker je poslušala tudi surdomutiko (gluhonemstvo), dobila je izpričevalo tudi iz tega predmeta. Z dekretom 6. okt. 1884 je bila imenovana za podučiteljico na Gradišči, 1. nov. 1884 pa v Dornbergu. Dne 7. okt. 1885 je dobila ko taka službo na štirirazredni šoli v Tolminu, kjer jo je okr. šolski svet 19. avg. 1889 za proviz. učiteljico imenoval. Meseca okt. 1890 je vstopila ko taka v deželni zavod za gluhoneme v Gorici.

(Dalje pride.)

naše ljudstvo, ako le hoče, lahko spozna, kaj ga čaka, ako odločno ne obrne hrbta „Sočinim“ zapeljivcem. — Zlasti pa lahko spozna naš delavec, čez katerega je vrgel „Sočin“ socialističen general svoje mreže, kake koristi ga čakajo od voditeljev, delujočih po naukih židov Sengerja, Adlerja, Bernsteina, Marxa (ne prikrito „Marka“), katerega tudi navdušeno citira „Sočin“ člankar, in mnogo družih, ki ga hujškajo zoper vero in duhovščino, a mu do danes niso storili drugega „dobrega“ nego da mu z lepimi besedami obetajo zlate gradove tam v daljni bodočnosti ter ga vlačijo po krčmah in veselicah zapravljat trdo prislužen denar, v nesrečo sebi in svojem.

V naslednjem pa hočemo govoriti o tem, kako izpodkopava židovstvo samostojni napredek krščanskih in v prvi vrsti slovanskih narodov, zlasti nas Slovencev, da naše ljudstvo spozna, kako hudobna je „Soča“, ki trdi, da v zvezi našega naroda z duhovščino zadahne vsak napredek ter da je duhovščina kriva, da se mora naše ljudstvo trumoma seliti v Ameriko.

Učitelji sotrudniki pri „Tutti frutti“!

(Članek iz učiteljskih krogov.)

I.

Dovolite g. urednik, da se tudi jaz oglasim kot nov dopisnik iz naših krogov ter posežem nekoliko v polemiko, katero v Vašem listu spretno vodi meni neznan tovariš z nekim „Sočinim“ učiteljem-dopisnikom, ki se udinja v politično službo „faliranih učiteljev“. Povod mi daje Vaš migljaj v „Gorici“ „kompetentni strani“, da „naj ima v evidenci ter naj nadzoruje sebi podrejene funkcionarje, zaupnike liberalne demoralizujoče stranke in sotrudnike prispišovanju slavnoznanih „Tutti frutti“. — Vi, g. urednik, ste izrekli s tem strašansko obsodbo onih zaslepljenih tovarišev (če zaslužijo še to ime), ki neki sodelujejo pri tako pohujšljivih spisih, kakor jih doslej ni še pisalo nobeno slovensko pero. Moj Bog! Kam smo prišli? Učitelj, odgojitelj mladine in ljudstva, pa pohujšljivec v javnem listu!! Ali so ti ljudje padli na glavo? Ali se ne zavedajo več svojega vzvišenega poklica? In ako so že tako daleč prišli, da jim je ta zavest popolnoma

Odgovor „Soči“ štev. 96.

„motto“: „Ach, wie schiesst ihr schlecht.“
(Andrej Hoffer.)

Kakó sem se smejál,
Ko „Sočico“ sem bral,
Oj lomil me je smeh,
Kmal pal bi bil po tleh,
Takó sem se smejál,
Ko „Sočico“ sem bral...
Le zbadajte, le zbadajte,
Še hujše me napadajte,
Odgovor bom „sladák“ vam dal. —
Vi bodete se zivali
In po lesičje skrivali,
Zastonj! poznám vaš lož —
Očitno proti možu mož!...
Kakó pa vendar znate
Glavice „dohtarske“ bahate!
Ko sem omenil nož
In „proti možu mož“,
Ostrašili ste trumo „lepo“,
Ki vam je vdana slepo,
Da zdaj vihtim jaz nož krváv,
Ter vam odsečem tisoč glav;
A nožek moj je le duševen,
Če v miru ga pustíš — pohleven...
A ti, ki si duševno reven,
Stokratni ti pozdrav,
O, Bog naj t' — uma dá ozdráv!

*) Ob časi Napoleona I. pridrlí so Francozi tudi na Tirolsko; pa cesarju vedno zvesti Tirolci, izvršni strelci, so se jim na svojo roko uprli in jih pod vodstvom navadnega krčmarja „Sandwirtha“, Andreja Hofferja v bitki na „Iselbergu“ porazili. Pozneje so ga Francozi pa vlovili, ga odpeljali v Mantovo in obsodili na smrt s puškami. Spustili so nanj že več strelcov, pa ne ga smrtno ranili. Tedaj jim je zaklical: „Oj kako slabo streljate!“ Enako kličem vam zdaj jaz. Ko so vaše vrste tako mlade, goste, čvrste, ali ni res med vami nikogar, ki bi se znal boriti z mano z ravnorodnim orožjem? Žalostno! Kakó bi bil sicer jaz vesel!

zamrla, ali ne čutijo v sebi nič več človeškega? Najsurovejši človek, kateri niti ne vé, kaj je omika, ne vé, kaj blago, plemenito, človekoljubno srce, se bode ženiral govoriti o pohujšljivih rečeh vpričo mladih poslušalcev, da jih ne pohujša, če mu le ni opojna pijača do cela poživinila človeške pameti. In ako bi se tudi tak divjak našel, bi to še ne bilo največje zlo. Govorjena beseda ne ostane, govorno besedo sliši le pičlo število ljudi, govorna beseda iz ust take človeške pošasti nima tudi upliva, ne sega v srce, vznbuja stud in zaničevanje in se pozablja. Kako vse drugače je z zapisan o pohujšljivo besedo, ali celo tiskano v javnem listu! Kak strašanski upliv, kako demonsko moč ima ta! Tiskana beseda se razširi po vsej deželi. Ona pride najprej pred oči vedoželjne mladine. Kolikokrat doide časnik na deželo v kmetško hišo, ko so vsi odrasli člani družine zunaj na polju. Le nedorasla mladina varuje domačijo. Mladina prime torej največkrat prva časnik v roke in ga tudi vestno prečita. In kadar pride do kakega pikantnega mesta, privošči si ga kakor sladkega medu, globoko si ga vtisne v spomin in ne pozabi ga nikdar več, ampak ga še le z dopadajenjem prebavlja in premišljuje. Iz premišljevanja, ki ji tako vabljivo boža čutnice, se rode želje po zadovoljenju razvnetih čutnic, in iz želj... dejanja. In iz tako pohujšane in pokvarjene mladine pričakujemo zastoj nadobudnih mladeničev in deklet, krepkih mož in žen; iz take mladine se izrojevajo človeške pokveke na duši in telesu, ki so sebi v nadlogo, človeštvu v nadlego in narodu v nesrečo. Kakega zaroda pa naj pričakuje narod iz tako pokvečenih očetov in mater? Kaj drugega nego same pokveke! In tako vidimo, da ni pohujševalec mladine le ubijalec duše, ampak tudi telesa, da ni le nevaren veri, ampak tudi narodu. Zato je pa tudi naša sv. vera dolžila pohujševalcu posebno kazen in tako pokazala s prstom na strašanske posledice, ki izvirajo iz pohujševanja.

Ni ga menda človeškega srca, ki bi ne vztrepetalo, ko zasliši vest o kakem umoru. Uboj človeka je v človeških očeh najhujši zločin, ubijalec najhujši zločinec. Je-li pa ta sodba človeška tako pravična? Ali res ne zasluži ubijalec človeškega telesa nobene opravičbe, nobenega sočutja, nobenega usmiljenja? Ali ne zvrši ubijalec svojega zločina večkrat v naglici, nepremišljenosti, obupnosti, v popolnem nedostajanju zavednosti in pameti? Ali ne uniči ubijalec mnogokrat le jednega človeškega bitja? — Oglejmo si pa pohujševalca s tiskom! Njegov zločin ni v naglici, ampak polagoma in premišljeno izvršen. On ima čas pretehtovati in uvaževati vse strašanske posledice svojega zločina, zato ne more imeti z njim nikdo usmiljenja in sočutstva. Pohujševanja po tisku ne more nikdo opravičevati; kajti ono je delo združenih zlobnih rok: pisuna, urednika, korektorja in tiskarja. Telesni uboj uniči le eno človeško življenje, pohujšanje po tisku mori duše in telesa tisočev ljudi.

Nič ni novega, kar sem tu povedal. Ni je vere na zemlji, ki bi dovoljevala pohujševanje mladine. A ne le vera, ampak tudi zdrava človeška pamet uči to. Da še več! Jaz menim, da svari človeka pred pohujševanjem tudi neki notranji nagon, ki se oglašja v njem takrat, ko ga zapušča verska zavednost in mu zamira človeška pamet. Brez vere in brez pameti je človek, ki izvršuje kak zločin. Ali pogledjmo pijanca, prešestnika, tatu, tolovaja, ubijalca in vsakega drugega hudodelca, kako se varuje dajati nedorasli mladini pohujšanje v zmislu Gabrščekovih „Tutti frutti“! Da, celo druge svoje pregrehe, o katerih vé, da bi utegnile biti znane, bode skušal pred svojimi otroci prikriti ali vsaj opravičevati. Le pogledjmo stariše, katerim je greh zoper šesto božjo zapoved prišel v navado kakor vsakdanji kruh, kako pazijo izustiti vpričo otrok le eno pohujšljivo besedico.

Dopisi.

Iz Št. Petra dne 26. avgusta 1901.
Nenadomestljiva izguba zadela je občino Šempetersko in z njo vred celo deželo. Umrli je njen največji dobrotnik prevzvišeni gospod grof Franc Coronini. Po bliskovo se je raznesla po občini presunljiva vest, da je nehalo biti preblogo plemenito srce. V sredo dne 21. t. m. je še predsedoval c. kr. kmetijski družbi v Gorici; delal je toraj v blagor človeštva do zadnjega izdih. Kakor je živel, tako je tudi umrl. Previden se sv. zakramenti je po kratki a silno mučni bolezní mirno v Gospodu zaspal dne 25. t. m. ob 9. zjutraj. Ni mogoče popisati vsa njegova dobra dela; pomagal je vsacemu če je le mogel. Njegova nesebična požrtvovalnost je znana po celi deželi; Njegov mogočen vpliv pa tudi izven dežele po celi širni Avstriji. Bridko bode občutila prerano smrt prevzvišenega gospoda grofa še posebej občina Šempeterska. Njej je županoval nepretrgoma 33 let — brezplačno in jej pridobil premoženje in ugled. Kako je bil ljubeznjiv, prijazen proti vsakemu, spričuje lahko vsak kdor je količkar z njim občeval in to brez razlike stanu in dostojanstva. Tolažil je nesrečne in pomagal ubogim. Usmiljeni Bog povrni mu stoterokrat in tolaži njegovo ostalo visokorodno družino. Pogreb bode danes ob 5½ uri popoldne.

Občinar.

Iz Gorice. — („Sočinemu“ kritikastru drugi odgovor). Zopet se je oglašil; prva pot na led ga ni torej izpametovala. Revček ni izpoznal, da se je vrgel v neuspešen in neenakomeren boj. Prijel je za orožje (kritiko), kateremu ni še kos, hotel je grajati izvršbo skladbe, katere ne pozna, kakor ne pozna razmer, o katerih hoče govoriti, dostavljal neznanje in nevednost z domišljijo ter se zatekal k laži, da se je mogel izmaščevati, ker je „Gorica“ v člankih o petju razkrila njegovo blamažo, katero si je stekel pri prvem nastopanju kot pevovodja v Tumovi „Glasb. Matici“, kjer je postal vzlic „Sočinemu“ hvalisanju po nekih mesecih nemogoč, da so ga prekladali nekaj časa od moškega zbora k ženskemu, od ženskega k moškemu ter ga postavili slednjič pred vrata. Kaj ne, kako visoko-znanstvene „Sočine“ kritike! Nič ni lažje, nego takemu „kritiku“ odgovarjati. Zdi se nam, da imamo pred seboj slepca, ki se trudi grajati podobo, kateri ne ve niti barv imenovati. Zavračati takega kritika je pač igrača. Smešen tisti lovec, ki nima krogelj, pa gre nad medveda in se mora zadovoljiti s šibrami. V odgovoru na našo zavrnitev se mu ne godi seveda nič bolje. K prejšnjim nedostatom se je pridružila še zadrega za snov. Zdaj mora že posegati po čitalničnih koncertih iz prejšnjih let. Ker je od tedaj izginilo že marsikaj iz spomina, se da lažje izmišljati in lagati. In laž, nesramna laž kritikastrova je, da je moral neki narednik vojaške godbe čit. pevovodjo učiti, kako se dirigira. Res je ravno narobe, da so se merodajni vojaški godci vsakokrat, ko so nastopali v „Čitalnici“, izražali v pogovorih priznalno o izvežbanosti čit. pevskega zbora, o njega preciznosti v taktu in lahkem vodstvu po dirigentu. Saj govori za to dovolj dejstvo, da je bila za vsak koncert le po ena kratka skupna vaja z vojaškim orkestrom dovolj. In če kritikastru še to ne odpre oči, naj vzame v roke tedanjo „Sočo“ in tam bode čital črno na belem slavošpeve, s katerimi je obsipal ta list čit. pevovodjo zastran „mojstrskega dirigiranja“. Jezico, katero stresa sedaj v „Sočine“ predale, je kuhala njemu in njegovemu imenodajalcu in navdihovala že davno časa zavist, da so čit. veselice tako uspevale. Rada bi sijo bila že takrat ohlajevala v „Soči“, ali „Soča“ je bila takrat zaprta družini, v kateri se govori le laško, če tudi je oče Solkanec in mati Vipavka, in katere nadobudni sinček je bil v šolah pisan za Laha in vzgojen za Laha. Zdaj je

seveda drugače, zdaj gospodarijo tudi take družine po „Soči“ in bijejo „Sočo“ po zobeh z ozirom na to, kaj je nekdanj pisala. Saj bi „Soča“ izročila kar hudiču poleno, da bi milatil po rodoljubih, ki vračajo literarna dela „Goriski tiskarni“.

Kot rudeča nit se vije po celem kritikastrovem „umotvoru“ neslano zbadanje osebe čital. pevovodje, ker je omenila „Gorica“ v člankih o petju, da bi se bil moral dr. Tuma, ako bi bil taktno ustanavljal svojo „Gl. Matico“, obrniti najprej na prvi in najboljši pevski zbor slovenski v mestu, t. j. na čital. pevski zbor in njega pevovodjo. Ako se je kritikaster čutil s tem zadetega in misli, da bi „Gorica“ ne smela kaj takega napisati, vzemimo pa prvo glavo „naprednjaško“ dr. Tumo za pričo! Pri neki pevski vaji v čit. dvorani za „Prešernovo slavnost“ v minelem novembru je dr. Tuma vpričo svojih pevcev čit. pevovodji rekel, da ga naprosi, ko bodo pravila pevskega društva potrjena, svojemu društvu za „koncertnega vodjo“ (visok izraz za goriške pevske razmere!) Ko je marca meseca iskal dr. Tuma pomoči pri čit. pevovodji in ga je ta obiskal v pisarni, so bile dr. Tume prve besede te-le: „Gospod Mercina, jaz sem takoj začel izpoznati, da Komel*) ni za pevovodjo. Nekteri pevci so mi ga usilili, ali zdaj so začeli tudi oni izpoznavati, da s Komelom nič ne opravimo“.

To so bile uvodne besede dr. Tume, katerim je sledila njega ponudba gosp. Mercini, da bi prevzel vrhovno pevovodstvo. — Ali ste slišali g. Komel? Kaj se torej drgnete ob „I. goriškega pevovodjo“! Ako Vam ni to všeč, k Tumi stopite, pa oštejte ga, zakaj je dal gosp. Mercini še častnejše spričevalo nego „Gorica“. — Potem se morda vendar enkrat umirite! (Dalje pride.)

Iz Bovca. — Velika čast je doletela naše v hujškanju napredujoče naprednjake, ker v svoji sredi imajo svojega glavnega voditelja dr. Tumo. Že 14 dni poprej so mu pripravljali pot njegovi glavni stebri „učitelji“, in sedaj se kar skušajo drug proti drugemu, da bi mu čim večji uslugo naredili. To se je videlo ko je imel biti shod v Čez-Soči: letanje od enega do drugega njim enakega mišljenja, da so jih spravili v Čez-Sočo, ali vendar bore malo so jih pridobili. Potem je sklical v Bovcu dan 22. t. m. zaupni shod v „gostilni pri Pošti“. Tu pa je bilo letanja brez meje in brez potrebe, ker naši volilci se tega shoda niso hoteli udeležiti, in dr. Tumovega govoričenja ne poslušati, kajti oni že vedo komu imajo zaupati. In tako se je od 130 volilcev komaj 30 udeležilo, in še med temi je bilo kakih deset nevolilcev, nevolilcev je bilo tudi kakih pet učiteljev. Shod je bil sklican ob 5. uri popoldan ali ker so mislili da pride kaj več volilcev, se je začel še le ob 6½. Naj omenim iz njegovega govora samo to, da učiteljem obljubava enega poslanca v osebi učitelja (morebiti na — Krasu!? Op. ur.) in Bovčanom enega iz Bovškega. Jako fino!

Napredni učitelji naj ga pa kar sami volijo, ti glavni hujškači! Potem pa zavračajo po časopisih na nas da mi hujskamo. Kako vse drugače se vedejo naši nasproti dr. Tumovi, kakor pa napredni Kobarideci nasproti dr. Gregorčič-u, kar bi se moralo ko bi hoteli biti tako „napredni“, tudi tukaj zgoditi. In proti gošp. Klavžarju ko je bil kot „gost“, kaj se je vse zabavljalo proti njemu, posebno od naprednega učitelja v Logu, kateri mu je razne psovke prideval, kakor se je že mnogokrat čitalo v „Soči“.

Ali sramotno je moral zapustiti gostilno kakor vže večkrat. Drugi napr. učitelj je prišel tudi kot agent v Log njih evangelij oznanovat in za „Sočo“ agitiral iz Bovca. Ali jako slabo je tudi ta naletel, ker „Soča“, katero je ponujal, ni dobila prostora v Logu. Tu imate huj-

*) G. Komel ml. (Emilio) je namreč strokovni sotrudnik v „Sočini“ kritiki.

Dopisniška opazka.

skanje katerega podtikate g. kaplanu in nam, seveda prav bi Vam bilo, da bi mirno gledali kar Vi nameravate narediti z nami „dakovplačevalci“. V „Soči“ je en dopisnik omenil, da se bo moralo „ostreje postopati s takimi vrste hujskači“. Ali zapomnite si, tem odločnejši odpor dobite od naše strani, ker mi bomo znali braniti svoje pravice!! Toraj le začnite! Dakovplačevalec.

Iz Skopega na Krasu. — Redka in ganljiva slavnost vršila se je pri nas dne 18. t. m., katere smo že davno željno pričakovali. Naša cerkev, sicer ena najlepših tu na Krasu, je pogrešala primernih podob križevga pota; dose-danje so bile že ostarele in niso več služile za olepšavo cerkvi. Zato smo po prizadevanju našega za čast božjo in le-poto cerkve toli vnetega dušnega pastirja polagoma nabrali potrebno svoto za nov križev pot, ki naj bi dostojno krasil našo cerkev. No, hvala Bogu, naš trud ni bil brezuspešen in naše upanje ni bilo prazno; lepota novih podob je pre-kosila naše pričakovanje. Podobe same so krasno slikane in posebno pri neka-terih postajah zares ganljive, kar pa daje delu še večjo vrednost, so krasno umet-niško iz trdega lesa izdelani okvirji, tako, da bi se lahko z njimi ponašale tudi lepše in večje cerkve nego je naša; zato pa je tudi povdarjal v svojem jedrnatem govoru č. g. pater Hijacint, ki je prihi-tel iz Ljubljane blagosloviti novi križev pot, da je ta križev pot res posebna olepšava za cerkev ter da ni on še no-benega tako lepega blagoslovil. Delo je izvršila znana tvrdka Müller v Inomestu za primeroma nizko ceno še ne 400 goldinarjev.

Pa tudi slovesnost blagoslovljenja je bila primerna lepoti in uzvišenosti tega dela. Daleč po okolici je naznanjalo gromenje tipčev in glasno pritrkovanje zvonov, da se je začela točno ob 9. uri pomenljiva slavnost. Od vseh strani hi-telo je verno ljudstvo k cerkvi, kjer so plapolale ob krasnem vremenu razno-vrstne zastave; tu se počasi pomika slavnostni sprevod od župnišča po ukusno okrašeni poti proti cerkvi: štirinajst pa-rov domačih deklet nosijo po eno po-dobo, za njimi pa duhovništvo in verno ljudstvo, ki je kmalu napolnilo vso cerkev.

Po dovršenem činu blagoslovljenja in po odmoljenem križevem potu po-jašnjeval je č. g. pater na leci zgodovino te pobožnosti, način, kako je uspešno opravljati, in koristi, ki nam jih prinaša za dušo. Mej slovesno sv. mašo, katero je pel vlč. g. dekan M. Sila in so jo spremljali z izbornim petjem domači pevci pod vodstvom g. Prencis-a, je bilo tudi darovanje za novi križev pot, kate-rega se je vdeležilo malone vse ljudstvo, kar ga je bilo v cerkvi, v dokaz, kako radodarna srca ima naše verno sloven-sko ljudstvo za hišo božjo in njeno olepšavo. Z zahvalno pesmijo se je zvršila o poludne ta pomenljiva slovesnost.

Hvala Bogu in vsem onim, ki so pripomogli, da je naša cerkev dobila to krasno olepšavo, in da se je ta redka slovesnost tako dostojno zvršila. Nade-jamo se pa tudi, da se bode uresničilo toplo priporočilo č. g. patra, da bodo namreč domačini radi in pobožno molili sv. križev pot v cerkvi tembolj uneti pri pogledu na te krasne in ganljive podobe ter tako tembolj trdno stali na podlagi sv. vere in njenih naukov, kar je sicer vedno, še posebno pa ob tako vihnih časih potrebno, kakoršni so de-našnji!

Politični pregled.

Carska dvojica na Francozkem.

Prve dni meseca septembra bode car Nikolaj II. s svojo soprogo zopet obis-kal Francozko ter s tem izpolnil svojo obljubo iz leta 1896, ko je obljubil, da hoče v kratkem zopet obiskati Francozko ter bivati tam nekaj časa. Carska dvojica bode bivala na Francozkem baje 14 dni. Za prebivanje teh visokih gostov je od-menjen grad Compiègne, kjer so se že

začele delati priprave. Carska dvojica se udeleži tudi zaključnih velikih vojaških vaj dne 10. sept. pri Reimsu ter obišče tudi glavno mesto Francozke Pariz. — Nemški listi seveda niso popolnoma za-dovoljni s tem potovanjem, vendar ne bi bili tako hudi, ako bi se car pred svojim potovanjem na Francozskem poprej sešel z nemškim cesarjem bodisi v Gdan-skem ali v Kiel-u, kakor je bilo baje z začetka nameravano. Ker pa ni niti ru-skemu poslaniku v Berlinu niti kaki drugi visoki diplomatski osebi še ničesar znano, da se misli car pred svojim po-tovanjem na Francozko sniti v enem gori imenovanih krajev z nemškim cesar-jem, a se potovanje na Francozko vedno bolj bliža, začeli so nemški listi nekako uha vihati.

Razmere na Kitajskem.

Mirovni zapisnik mej zastopniki ve-lesil in kitajskimi pooblaščenici je torej podpisan. V tem zapisniku je v 12 členih določeno vse, kar zahtevajo velesile od Kitajske in to je: zadoščenje za krivice storjene tujcem; prenehanjem z uvozom orožja v Kitajsko za dobo dveh let, z dostavkom, da se doba podaljša za daljni 2 leti; plačanje vojnih stroškov 450 mil-jonov tetrov v 39 letih, kot poročstvo se zastavi morská carina, ki se v ta namen še poviša in konečno varnost posla-niškega dela mesta ter inozemcev v Pe-kingu, zveze med morjem in tem in več družega. Čung-li-Yamen pa se ima spre-meniti v ministerstvo za zunanje zadeve.

Mej tem pa, ko je podpisan mirovni za-pisnik, prihajajo presenetljiva poročila, da se na Kitajskem pripravljá nova velika ustaja, katere namen je, popolnoma ugo-nobiti tujce in jih iztebiti iz domovine. Boksarji so se utaborili v pokrajinah Hu, Šekli in Hankau, kjer javno delajo pri-prave za novo veliko revolucijo, katero da podpira sam cesarski dvor. Semkaj dobivajo orožje in streljivo po reki Woongho. Boksarji čakajo le še ugodne prilike. Določen pa je peti dan 31. mesca za popolno pokončenje tujcev. Misijonarji in tuji naseljenci so v velikem strahu, ker se govori, da bode ta ustaja še groz-neja od prve.

Domače in razne novice.

† Nj. Prevzvišenost grof Franc Coronini-Cronberg umrl. — Po bli-skovo se je raznesla v nedeljo vest o nenadni in nepričakovani smrti Nj. Prev-zvišenosti gosp. grofa Franca Coronini-Cronberg, tajnega svetnika Nj. Veli-čanstva in komornika, viteza železne krone I. reda, zlate kolajne za zasluge ter vojne kolajne, dosmrtnega člana gosposke zbor-nice; c. kr. polkovnika, častnega meščana goriškega in častnega občana raznih ob-čin, — o nenadni in nepričakovani smrti pravimo, kajti visoki pokojnik bil je še v sredo v mestu ter se mudil pri c. kr. kmetijski družbi, katere n e n a d o m e s t-ljiv predsednik je bil že dolgo vrsto let. Visoki pokojnik je bil namreč še pred malo dnevi na Koroškem v kopeli pri Be-ljaku. Tam se je baje prehladil ter obohel na vnetju trebušne mreže.

Kakor rečeno, v sredo bil je še v mestu, a zvečer vlegel se je v posteljo, iz katere ne vstane nikdar več, kajti v nedeljo okolo 9. ure izdahnil je po pre-jetih sv. zakramentih svojo plemenito dušo.

Vest o tako nepričakovani smrti vi-sokega pokojnika napolnila je z žalostjo srca vsih onih, ki so ga poznali in na pravi gotovo globok utis po celi krono-vini goriško-gradiščanski, kajti izgubila je ista v njem jednega najplemenitejših svojih sinov.

Mi spregovorimo o njem prihodnjic še na drugem mestu, danes opomnimo le še, da je bil grof Franc Coronini-Cronberg ne samo plemenitaš po rodu, marveč plemenitaš v pravem pomenu be-sede tudi po srcu in po duhu.

Skraino ljubeznjiv z vsakem, kdor se mu je približal brez razlike stanu in narodnosti, pomagal je s svojim mogoč-nim vplivom stoterim, ki so pri njem iskali pomoči ter olajšal s svojimi pripo-ročili na raznih merodajnih mestih bedo marsikateri družini, posebno pa udovam in sirotam. In koliko jih je, ki se imajo jedino le njemu zahvaliti za svoje ugodno stališče v človeški družbi, do katerega ne bi nikdar dospeli brez njegovega pri-poročila. Z jedno besedo: kolikor prebi-valstvo v mestu toliko tudi na deželi iz-gubilo je vsled te smrti mogočnega za-ščitnika, ki ostane kakor tak še poznejšim rodovom gotovo v najblajšem spominu. Pogreb, ki se bode vršil danes ob 5. uri in pol popoldne bode veličasten in bode najboljši dokaz, kako visoko spoštovan in ljubljen je bil pokojnik v vseh krogih.

V znamenje žalosti vibrájo po raznih hišah zastave. Tako je razobesil deželni odbor deželno zastavo s črnimi trakovi, c. kr. kmet. družba črno in mestni ma-

gistrat mestno zastavo s črnimi trakovi. Po Št. Petru, kjer je bil dolgoletni župan, vibrájo črne zastave.

* * *

Grof Franc Coronini se je rodil dne 18. nov. 1833 in je bil poleg bivšega mi-nisterskega predsednika grofa Taafaja skupno vzgojen z našim cesarjem. V po-četku je študiral filozofijo in pravosodje, a je leta 1850 vstopil k vojaštvu pri dra-goncih. Leta 1859 je postal major v ad-jutantskem koru, 1865 podpolkovnik v 2. leta 1866 v 3. kirasirskem polku, v ka-terem se je odlikoval med vojno pri Kra-ljevem Gradcu. Kot polkovnik je vzel slovo od vojaštva ter se podal na svojo grajščino v Št. Peter pri Gorici. Leta 1870 je bil izvoljen v deželni zbor in je postal deželni glavar goriški. 1871 l. je prišel v državni zbor, kjer se je s po-četka pridružil levici, pozneje pri raz-pravah o drugi pogodbi pa je prestopil v napredni klub, ki ga je izvolil svojim načelnikom. Že l. 1878 pa se je ločil od istega ker je bil goreč zagovornik zase-danja Bosne in Andassyjeve vztočne po-litike, katero politiko je tudi kot načelnik delegacije krepko podpiral. Leta 1879 mu je grof Taafa ponudil sedež v minister-stvu, a ni vstopil, ker se njegovih pogojev ni moglo sprejeti. 14. okt. 1879 l. je bil izvoljen predsednikom državnega zbora, a je to mesto odložil že leta 1881 zaradi diferenc, nastalih z ustavoverno stranko ter je ustanovil v državnem zboru vladi prijazno srednjo stranko, takimenovani „Coroninijev klub“. Kot deželni glavar goriški je ostal do leta 1899, ker so pa takrat Italijani v svojem boju proti Slo-vencem od njega nekaj zahtevali, česar on kot kavalir ni mogel storiti, odložil je čast deželnega glavarja kakor tudi svoj mandat kot deželni poslanec za mesto Gorico.

Grof Franc Coronini je bil sin grofa Janeza Baptista Aleksija Coroninija, avstrijskega vojskovođe, rojenega v Št. Petru l. 1794, umrlega istotam l. 1880. Grof Janez Baptist Coronini je bil nekaj časa v italijanski vojaški službi, a leta 1836 je bil določen komornikom nadvojvode Franca Karla očeta našega cesarja ter je postal drugi vzgojitelj Nj. Veličanstva. Od l. 1848—1859 je bil kot odlični vo-jaski zastopnik v hrvatskih pokrajinah, od 28. julija 1859 do 19. jun. 1860 pa celo ban hrvatski. Potem je postal povel-jnik 2. voja in 1861 l. na mesto Bene-deka zapovedujoči general na Ogerskem. Leta 1865 je bil na lastno prošnjo umi-rovljen.

* * *

Med raznimi došlimi sožaljkami so-progi visokega pokojnika došli sta tudi jedna od cesarja in jedna od minister-skega predsednika.

Poskušen samomor. — V soboto predpoludne ob 11. uri so začeli spre-hajalci v mestnem vrtu izspodnega oddelka vrta strel. Pohitili so na mesto, od koder se je čul strel in tam so našli na tleh ležečega 24 letnega Eugenija Bisiacha, sina tuk. trgovca Ivana Bisiacha, ki ima prodajalnico jestvin na voglu ulice, v ka-teri se nahaja župnišče pri sv. Roku. Zraven njega je ležal revolver, po katerem je nesrečnej posegal, a so mu ljudje to zabranili. Prenesli so ga na dom, krogla mu je obtičala nad rebri. Zdravniki pravijo, da čeravno se je še dosti nevarno ranil je vendar upanje da ozdravi. To je že v drugokrat, da se je hotel ustreliti.

Zasačena tatova. — V nedeljo po noči zagledal je policijski oficijal g. Schamanev v ulici Caserma dva sum-ljiva človeka, ki sta se motala okolo oken in vrat prodajalnice obutal tovarne v Mödlingu. Ko sta zapazila g. Schamaneka začela sta bežati, on pa na kolesu za njima in kmalu je imel jednega pri fraku, ta je baje neki Baffa iz Dornberga. Are-tiral ga je in peljal tega, kamor taki ljudje tičejo. Baffa je priznal, da sta hotela on in njegov tovariš neki Kacin iz Cerknega se okoristiti v imenovani prodajalnici, a da jima je g. Schamanev to veselje za-branil. Obadva tička bila sta iztirana iz mesta 23. t. m. pa sta se, kakor se vidi kmalu spet vrnila.

Ogenj. — V nedeljo zvečer okolo 6 ure zapazila je gospa Eliza Faninger, stanujoča v prvem nadstropju hiše gosp. Cristofoletija štev. 1 v ulici sv. Antona, da tlak v njenem stanovanju postaja nekam vroč. Prestrašena opozori na to g. Bizalja, načelnika krojaške zadruga, stanujočega pri njej in ki se je nahajal isti hip zunaj pred stanovanjem. G. Bizalj je sluteč, da bi utegnilo v pritličju go-reti, hitel takoj pogledat pred stanovanje tapetarja Pia Gianni, nahajajoč se pod sobami gosp. Faninger. In res je začutil smrad dima, ki je prihajal iz Giannije-vega stanovanja.

Ker je bil poslednji odsoten — od-peljal se je namreč h kolesarski dirki v Gradišče — in je pustil ključé od svo-

jega stanovanja v krčmi g. Miserita št. 3, tekel je g. Bizalj po ključé in odprl stanovanje. Pri tem mu udari gost dim nasproti in videl je, da je vsa oprava že v ognju. Brž zapre duri in hiti na-znanit stvar na požarno postajo. A mej tem se je že razglasilo da gori in ljudje so prihiteli ter gasili kakor so vedli in znali, za tem so prišli ognjegasci z briz-galnicó ter so pripeljali na lice mesta tudi več voz vode ter ogenj pogasili še-le okolo 9. ure zvečer. Pogorelo je več sedal in blazin ter vsa hišna oprava. Škode je približno kakih 3000 K. Gianni je bil zavarovan pri „Fenixu“. Mnogo škode je trpela tudi gospa udova Eliza Faninger, kajti nje pohištvo prenesli so deloma na dvorišče nasprotne hiše, de-loma pa na dvorišče hiše, v kateri stanuje. Da se pa pri takem prenašanju mnogo poškoduje, je samo ob sebi umevno. V njenem stanovanju pregorel je tlak in se udril.

Izgubila je neka oseba v soboto na trg sv. Jerneja na cesti Franca Jo-žefa od Kürnerjeve lekarne proti postaji do sred poti zlato zavratno verižico z zlatim srcem. Kdor jo je našel, je na-prošen, da jo prinese na policijo, kjer dobi primerno plačilo.

Iz Št. Petra nam pišejo: Dne 23. in 24. t. m. so bile pri nas općinske vo-litve, katere so se prav mirno izvršile. Nasprotniki se niso upali niti nastopiti; to menda dovolj priča, da se pri nas tako imenovanemu „klerikalizmu“ stebri ven-dar le ne majajo tako, kakor je nekoč „Soča“ o nas pisala!

Na strokovni obrtno-nadalje-valni šoli za klesarje v Nabrežini začne novo šolsko leto dne 2. septembra t. l. Vpisovanje se bode vršilo vsaki dan predpoludne do 31. prih. m. — Ta šola je posebne važnosti zlasti za naš Kras, kateri hrani velike zaloge svetovno zna-nega kamena. Mnogi si je že zboljšal svoje revno stanje z našim kamenom. Kraševcem je še posebno priporočati, da dajo svoje sinove učiti v klesarstvu (kamnosestvu) pri kakem mojstru v Na-brežini. S tem zadobé mladeniči prilož-nost, da se v tukajšnji šoli tako izobra-zijo v svoji stroki, da bodo pozneje lahko samostalno izvrševali vsakršno delo. Brez dobrega znanja se pa dandanes ne daje nič doseči. — Ako se ptujci tukaj izobražajo in potem bogatijo z našim kamenom, zakaj bi domači ne storili tega?!

„Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda“ s sedežem v Gorici, opozarja vse vinotrčce, posebno izven dežele v prvi vrsti naše sosodne brate Kranjce, na obilo obetajočo trgatév v Brdih. — Grozdje letos tako lepo dozoreva, da je občudovanja vredno. Celó najpoznejša vrsta grozdja se mehča kar je na-vadno zgodaj, tako, da se lahko že sedaj sklepa na boljši pridelek od lanskega.

Ob enem opozarja naše društvo vse krčmarje in zasebnike ki potrebujejo vina, da ima isto še v zalogi bela in črna različna vina, prav dobra in po prav zmerni ceni, tako, da ni konku-rence, ne glede cene in tudi ne glede dobrote. Posebno se jamči za prava na-ravna briska vina. Vsakdo, ki potrebuje vina, naj bi se poslužil naše zadruga, ki oddaja svoje izborno blago pod najugod-nejšimi pogoji. Na zahtevo pošilja se tudi uzorec onim, ki mislijo res naročiti. Najboljše jamstvo je pa v tem, da ima naše društvo naročnike iz cele Avstrije.

Toliko se nam je zdelo potrebno opozoriti one, ki niso še obveščeni, da se oglašijo pri našem društvu, kjer bodo gotovo najbolje postreženi.

Nesreča v Pliskovici. — Na 50-letnega Josipa Godnika iz Tomaja se je zvrnil v četrtek zjutraj na cesti blizu Pliskovice voz sena in ga močno poško-doval. Pripeljali so ga v tržaško bolniš-nico; revež ima jedno nogo zlomljeno, spahnjeno ramo in mnogo drugih ran.

Število advokatov. — Po zadnjih statističnih podatkih znaša število odvet-nikov v Avstriji 4297, najstari izmed njih izvršuje ta poklic že 60 let in to je od leta 1841 (dr. Bizzaro v Gorici). V Gorici je bilo koncem leta 1900 25 ad-vokatov, v Trstu pa 114.

Italijansko telovadno društvo „Ginnastica“, v Trstu prepovedano. — Kakor je znano, je pred nekoliko meseci vlada razpustila tržaško telo-vadno društvo „Unione Ginnastica“ za-radi tega, ker je to društvo prestopilo svoj postavni delokrog in je gojilo irre-dentistiške težnje. Pred nekaterimi dnevi pa so se predzrnili Italijani predložiti pravila novemu podobnemu društvu, ki bi imelo le nekoliko spremenjeni naslov in bi se zvalo „Società Ginnastica“. Vlada je prošnjo odklonila z motivacijo, da bi novo društvo bilo jednako kakor prejšnje in bi gojilo še nadalje irreden-tovstvo.

Nova trtna bolezen. — V okolici korminski so zasledili novo bolezen na grozdju, ki se imenuje znanstveno „*o-niothyrium diplodiella*“. Na grozdih in na repljah se zaplodi neka gliva, ki provzroči, da grozdje odpada predno dozori. Veščaki, ki so si to stvar ogledali, pravijo, da nima ta bolezen nobenih zlih posledic za razvoj trte ter da škodi le toliko, ker zmanjša v istem letu, ko se prikaže, trgateg. Sicer pa pravijo isti veščaki, da taka bolezen ni stalna ter da se prikaže le sem ter tja vsled nekih posebnih vremenskih uplivov. Ta bolezen se je baje istotam prikazala že leta 1891, a do letos ni bilo potem več slišati o njej.

Sviloreja v Slavoniji. — Menil bi kdo, da sviloreja vspeva samo v naši pokrajini, temu pa ni tako. Kakor poroča list „Hrvatska“, vspeva sviloreja tudi v Slavoniji. V virovitiški županiji se nahaja nič manje nego 311 svilorejcev, a število svilorejnih občin je 20. V samo tej županiji se je pridelalo svilodov leta 1899 za 34.613 kron, lansko leto pa že za 47.260 kron. S svilorejo se največ peča oseški okraj, kjer je 605 svilorejcev, potem dolnje-miholjski s 341 svilorejci, djakovski s 213, slatinski s 114 in vaški s 98 svilorejci itd. itd. Ti svilorejci pridelajo na leto za okoli 150.000 kron svilodov.

Narodno gospodarstvo.

Zakon o obligatorni reviziji pridobitnih in gospodarskih zadrug (posojilnic in hranilnic itd.)

(Dalje.)

Zvezin statut mora biti tak, da se da iz njega spoznati, da more zveza izpolnjevati dolžnost revizije, posebno pa mora statut določiti zvezino pokrajino in določbe o postavljenju revizorja, kakor tudi način in obseg revizij.

§ 4. Zvezino načelstvo mora po § 2., odstavku 2., določenim oblastvom imenovati zadruge (društva), ki pod zvezo spadajo, z dokazilom priznane jej revizijske pravice, kakor hitro je dobilo priznanje, in mora slučajne premene nemudoma naznaniti.

§ 5. Pravica, postaviti revizorja, more se zvezi odtegniti:

1. Ako zveza raztegne svojo delavnost tudi na druge predmete, ki niso zaznamovani v statutu,

2. ako zveza ne izpolnjuje naložene ji dolžnosti revizije,

3. ako je število zadrug ali društev, pripadajočih k zvezi, tako padlo, da se zdi izključeno njeno uspešno delovanje. Odvzetev se izreče po zaslišanju zvezinega načelstva oblastvu, ki ima tudi pravico, jo podeliti.

§ 6. Pri reviziji mora se revizorju, v pravi obliki legitimiranemu, dovoliti, da pregleda vse knjige in vsa pisma, prejšnje blagajno, kakor tudi vrednostne papirje, dolžna pisma in blago; nadalje se mu mora dovoliti vstop v vse poslovne in oskrbovalne prostore.

Kjer obstoji nadzorno svetovalstvo, mora se privzeti k reviziji.

§ 47. Revizor mora poročati o uspehu revizije načelstvu zadruge ali društva in izvršitev revizije nemudoma naznaniti oblastvu, določenemu po § 2., odstavku 2.

Ako je postavila revizorja zveza, vrši se poročilo po zvezinem načelstvu, ki mora poročilo preskušati in uspeh svoje preskušnje poročilu dodati.

O načinu sestave poročila revizijskega morejo se splošni napotki dati po ukazih.

§ 8. Načelstvo zadruge (društva) mora takoj po vzprejetju revizijskega poročila, ako obstoji nadzorno svetovalstvo, v skupni seji z le-tem sklepati o poročilu in revizijsko poročilo pri sklicanju prihodnjega občnega zborovanja naznaniti kot predmet sklepanja.

Pri občnem zboru se mora popolno revizijsko poročilo s pripomnjami načelstva vred prečitati. Pri tem se mora nadzorno svetovalstvo in ako ne obstoji nadzorno svetovalstvo, načelstvo izreči o uspehu revizije.

§ 9. Ako se pri reviziji pokaže, da se ni ravnalo po postavnih in statutar- nih določbah, in ako se revizorju ne izkaže odstranitev konstatiranih pomanjkljivosti v času, določenem po revizorju, mora revizor, ako je postavljen od zveze, po zvezinem načelstvu, drugače pa neposredno, predložiti prepis revizijskega poročila s pojasnjenjem, ako potrebno, oblastvu, določenemu po § 2., odstavku 2.

§ 10. Revizor ima, v kolikor to vprašanje pri njegovem imenovanju po zvezi ni drugače rešeno, pravico, da zahteva povrnitev gotovih stroškov in, da se mu plača delo v razmeru z zamujanim časom.

Če bi se ne mogli združiti v tej reči, se morajo revizijski stroški določiti po oblastvu, določenem po § 2., odstavku 2., in naložiti zadruzi (društvu).

§ 11. Člani načelstva zadruge (ali društva) se morajo po oblastvih, določenih po točki 2., odstavek 2., prisiliti na to, da izpolnjujejo odredbe v točkah 6. in 8., s kaznijo od 20 do 200 K.

Te kazni zaradi nereda se plačujejo v blagajnico za uboge istega kraja, kjer ima zadruza (društvo) svoj sedež.

§ 12. Pridobitne in gospodarske zadruge, podložne reviziji po deželnem odboru v tej meri, ki jo zahteva ta postava, so izvzete od določeb le-te postave.

Da se ta oprostitev prizna, mora deželni odbor pristojnemu trgovskemu sodišču tekom ednega meseca potem, ko stopi ta postava v veljavo, navesti imenoma vse njegovi reviziji podložne zadruge.

Slučajne premene se morajo naznaniti nemudoma trgovskemu sodišču.

§ 13. Revizor je zavezan molčati o uradnih in opravičnih rečeh, ki jih je izvedel po reviziji. Samo v kolikor so predmet njegovega granjanja, sme o njih govoriti v revizijskem poročilu.

§ 14. Vse vloge in naznanila z njih prilogi, ki so sestavljene na podlagi te postave, so pristojbine in koleka proste.

§ 15. Da izvede to postavo, dobili so nalog pravosodni minister, trgovinski in minister notranjih stvari.

Ako torej Bog dá, imeli bomo v kratkem času že toli zaželjeno postavo glede revizije posojilnic, katera bode prinesla neizmerno veliko haska vsem onim zadrugam, katerih načelstva imajo pred očmi pravi namen in edini poglavitni smoter samopomoči svojih zadržnikov brez vsake politične primesi. Ravnotako pa bode odkrila ta postava tudi mnogo dosedaj umetno prikritih ran in različnih nedostatkov, ki so pravi razvoj dosedaj ovirali in ki bi v marsikaterem kraju lahko povzročili prej ali slej popolni polom ne le zadruge same, nego polom celega združnega okrožja. In da se to prepreči ter da se vzdrži zlasti naše slovensko posojilništvo pri svojem dosedanjem dobrem imenu, to je bila gotova srčna želja vsacega strokovno izobraženega posojilničarja. Iz teh vzrokov torej tudi mi to postavo z veseljem pričakujemo.

Št. 919

Razpis natečaja!

Na Grahovem pri Tolminu zidalo se bode novo poslopje za enorazredno ljudsko šolo.

Troški so proračunjeni na približno 18.000 K. Načrti in podrobni proračun stroškov so razpoloženi pri podpisani uradu ob uradnih urah pričenši s 1. septembrom t. l.

Ponudbe, ktere naj se primerno naslovijo in katerim naj se priloži varščino 5% (t. j. 900 K) ponudbene svote, določijo naj se najkasneje do včevši 8. septembra 1901 podpisani uradu.

Dražba se vrši dne 9. septembra 1901 ob 10 uri predpoldne pri podpisani uradu.

C. kr. okrajni šolski svet
v Tolminu, 11. avgusta 1901

Predsednik:
Prinzig.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripoveduje
ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.
Vezana v platno 2 kroni, oziroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcih Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwennerju v Ljubljani in Florijanu v Kranji.

Loterijske številke.

24. avgusta.
Line 57 52 70 53 6
Trst 37 79 47 6 64

Dunajska borza.

26. avgusta 1901.

Skupni državni dolg v notah . . . 98-85
Skupni državni dolg v srebru . . . 98-75
Avstrijska zlata renta 118-85
Avstrijska krona renta 4% 95-70
Ogerska zlata renta 4% 118-50
Ogerska krona renta 4% 92-80
Avstro-ogerske bančne delnice . . . 16-65
Kreditne delnice 630—
London vista 239-40
Nem. drž. bankovci za 100 mark . . 117-12 1/2
20 mark 23-44
20 frankov 19-03
Italijanske lire 91-20
C. kr. cekini 11-26

Ravnokar je izšla v „Narodni Tiskarni“ knjižica:

TRI IGRE

za žensko mladino.

Prosto poslovenil

E. Klavžar.

Knjižica se dobiva v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, ulica Vetturini 9, in pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku mehko vezana po 40 vin. po pošti 3 vin. več.

Anton Fon,

klobučar in gostlničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih

klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Josip Valentinčič,

pekovski mojster

v Gorici v Raštelju št. 29.

priporoča

vedno sveži kruh navadni in najfinejši,

vsakovrstno pecivo za godove in druge razne „pogrnjene“, prav okusne kolače za birmo in poroke, različne torte itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov po jako zmernih cenah.

Izvolé naj ga torej počastiti z mnogobrojnimi naročili cenj. gg. rojaki v mestu in na deželi.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna.“

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, mlo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Glasovir

v dobrem stanu se odda za 140 K.
Kje, pove uredništvo.

Harmonij

s 5 oktavami v dobrem stanu se odda za 500 kron. Kje, pove uredništvo.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmernne. Postrežba poštena.

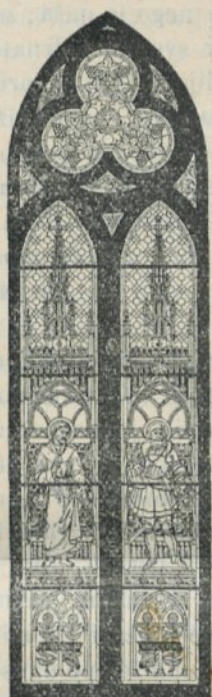
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Zavod za slikanje na steklu

Edvard Stuhl,

Gradec, Ungergasse št. 3.

izdeluje
slikana okna za cerkve in hiše v raznih slogih.

Podpisani si šteje v prijetno dolžnost, s tem firmo za slikana okna g. Edv. Stuhl iz Gradača v vsakem oziru priporočiti. V tukajšnji novi cerkvi je imenovani gosp. Stuhl priskrbel vsa barvana okna v splošno zadovoljnost in zelo po primerni ceni.

Kuracijski urad v Št. Andrežu pri Gorici
dne 19. decembra 1900.
Jos. Kosovel,
kurat.

Videlo in potrdilo!
Občinsko županstvo
Št. Andrež,
dne 19. decembra 1900.
Andr. Lutman,
župan.

Takih priznavanj imam prečistiti duhovščini na razpolago še dokaj.
Uljudno se priporočam

Ed. Stuhl.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo mlo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

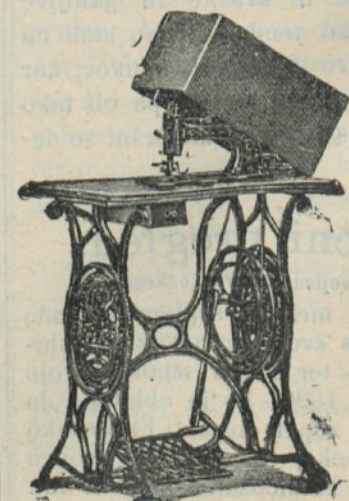
Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1.
v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.